

"נקודה טובה" – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

גיליון 42 - שנת תשפ"ה גיליון "עקב" - כב' אב תשפ"ה, 16 לאוגוסט, 2025

לע"נ אמו"ר ר' יוסף-חיים ב"ר יעקב רוט ז"ל

ב"ה

"נקודה טובה" לפרשת "עקב" - בין שכחה לזכרון - סיפור של זהות ושורשים

שלושת הפעלים העיקריים בפרשתנו, עוסקים בידיעה, בזיכרון ובשיכחה והם מופיעים 11 פעמים (וזה הרבה...). החל ב"זכר תזכר" וכלה ב"השמר לך פן תשכח". מקבץ חזק של אזהרות חוזרות ונשנות המבקשות ליצור חומת מגן תודעתית ולמנוע אובדן דרך בעידן החדש - בארץ המובטחת.

11 אזהרות שמשה אמרן שוב ושוב בדם ליבו ואת כולן ניתן לתמצת בפסוק אחד: "השמר לך פן תשכח את ה' אלהיך" (דברים ח, יא). והדברים מכוונים כנראה למפגש הצפוי עם עמי ארץ ישראל עובדי הע"ז, העלול לעמעם את זכרם של ניסי הגאולה ולשחוק את מערכת היחסים שבין האדם והעם לאלוקיו. מערכת העלולה להתדרדר במדרון החלקלק, שאחריתו מי ישרנו.

מן הדברים עולה חשש כי אפילו כל ניסי גאולת מצרים וההישרדות הניסית 40 שנה במדבר, עלולים להתפוגג ולהישכח, אם לא נבנה ונתחזק את הידע, את המורשת ואת מערכת היחסים שלנו עם הקב"ה באופן שוטף.

ספר דברים כולו הוא בבחינת 'נאומו של משה', נאום המְדַבֵּר אל הדור החדש שנולד במדבר סיני – בניהם של יוצאי מצרים שמתו בַּמִּדְבָּר בגלל חטא המרגלים. דור חדש שלא חווה את השיעבוד ואת גאולת מצרים וגם לא את מעמד הר סיני. דור שנולד בשלב המעבר, אל הריק של המִדְבָּר. זו היא נקודת הפתיחה של משה המנסה ליצור כאן זהות ושורשים - זיכרון קולקטיבי חדש 'יש מאין' לטובת הדור חסר הידע, הזיכרון והמורשת. וזאת, בעזרת 'סיפור' הדברים - סיפור שנועד להיות זיכרון חי שישמש כמנוע לעבודת ה' ויסייע לשמירה מפני טומאת עמי ארץ כנען.

ומן הזיכרון הלאומי, נעבור אל הזיכרון האישי.

חז"ל מספרים לנו שבשעה שהתינוק נמצא ברחם אמו מלמדים אותו המלאכים את כל התורה כולה. ובשעה שבא לאויר העולם - בשעת הלידה, "בא מלאך וסוטר על פיו ומשכחו כל התורה כולה" (נדה ל, ב).

וקשה, אם בסופו של דבר התינוק שוכח את הכל, אז בשביל מה בכלל ללמד אותו?!

ניתן לומר שהלימוד הזה אף שהוא נשכח, הוא איננו נמחק לגמרי. יסודותיו נוצקו ונוסדו בנשמת התינוק (מעין תהליך של 'צריבה' או 'פירמוט' - איתחול ראשוני) והגדירו את מהותו באופן הגורם לו משיכה - לשאוף ולרצות ללמוד. ובשעה שהוא לומד, הדברים "מתיישבים על ליבו" ומתחברים ל"תשתית הרוחנית" שכבר הוגדרה בו.

אולי אפשר לראות את דבריו של משה רבנו בספר דברים כרצון לבסס ולצקת את המורשת בגוף האומה לדורות, באופן הדומה לביסוס התורה אצל התינוק.¹ ניסיון שיוכל להצליח ולא יתעמעם, רק אם אנחנו נְתַחַזֵּק אותו לדורות, על ידי לימוד התורה וקיום המצוות.

¹ אף שמשה רבנו יוצר זיכרון לאומי מודע בעוד שאצל התינוק הזיכרון הוא 'תת מודע', עדיין יש דמיון בין הדברים.

"נקודה טובה" – מסע בשבילי הרוח של עם ישראל

כעת הבה נעבור לכלי הניווט הרוחני, שגם הם מסייעים לנו ליחזרה אל המקורות' במקרה של 'איבוד דרך' - כלים המהווים המשך והשלמה ליסודות שהוטבעו בנו הן בלידתנו (עיין ערך התינוק) והן בתהליך החינוך שלנו (עיין ערך נאומו של משה).

כלי שכזה נותן לנו הנביא מיכה הקמתמַצת את הקיום של חברה אנושית במשפט אחד: "הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך? כי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לכת עם אלהיך" (מיכה ו, ח).

הגינות בין אדם לחברו - "ואהבת לרעך כמוך", נתונה ועשיית חסד, וכל זאת מתוך עבודת ה' בצנעה, ללא החצנה וללא התפארות ריקה. אלה כללי היסוד הבסיסיים לקיומה של כל חברה ראויה.

הנביא מיכה מציין כלל נוסף ואומר: "והיה שְׁאֵרִית יַעֲקֹב בְּקֶרֶב עַמִּים רַבִּים כְּטַל מֵאֶת ה' כְּרִבְיָם עָלֵי עֵשֶׂב אֲשֶׁר לֹא יִקְוָה לְאִישׁ וְלֹא יִיחַל (יחכה) לְבִנֵי אָדָם" (מיכה ה, ו). עם ואדם שלא מייחלים ולא מחכים ולא מתחשבים באופנות מתחלפות וברוחות ובסערות החיצוניות.

עם ואדם שרואים את עצמם מתוך האמת הפנימית שלהם, מתוך 'סְנֶטֶר' (מרכז) חזק, ללא כל צורך באישורו של הזולת. כי את האישור לדרכנו ואת החוסן הפנימי שלנו, אנו מקבלים מבפנים ולא ממדדים חיצוניים – לא מן הברנז'ה החברתית ולא מאומות העולם.²

נחתום בסיפורו המופלא של אלי שרעבי – שורד השבי בעזה שהפך למנהיג, מעודד ותומך קבוצתי במהלך השבי. סיפור המתכתב עם דברינו.

במהלך השבי גידלנו 'סְנֶטֶר' - עמוד שדרה פנימי חזק (מרכז פנימי, ליבת זהות), הוא אומר. היינו ברעב ובתת תזונה ושובינו ניסו לפתות אותנו לומר פסוקי קוראן תמורת עוגייה או שתיים, כשאנחנו לבד, בלילה, בדרך לשירותים, נטולי כל הגנה. החלטנו לסרב, למרות שמתנו מרעב, כפשוטו. אם אתה רוצה לתת לנו אוכל, תן אותו לכולנו, עניתי לשומר המופתע. ובלי פסוקים. הקוראן הוא לא שלנו. לנו יש את האמונה שלנו.

הסיפור החזק של האיש המופלא הזה, מבטא את כל מה שדיברנו עליו. גם את החוסן הפנימי (תודעה יציבה ומבוססת), וגם את מערכת הערכים הבסיסית הבלתי נשכחת הטבועה בנו (בבחינת ידיעה וזיכרון) ומשמשת לנו כ'מערכת הפעלה'.

מברכת שבת שלום

מתפילה ליסועה

אשה רואה

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה (במייל ו/או בווטסאפ), ניתן לפנות למייל: rothmoshe@gmail.com

ארכיון "נקודה טובה": http://www.pirsuma.com/nekuda_tova

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ"ל. **אהבת? הפץ בין חבריך.**

² ראה בספרו של הרב מיכא יוספי "יום יום כזמן לתיקון", עמ' 326 - כיצד האדם מוצא את עצמו.